

JOKIRAPUKANTOJEN SUOJELU – ONKO KAIKKI TEHTY ?

Kalatalousasiantuntija Petri Muje
Lapin kalatalouskeskus

Lapin kalatalouspäivät
Rovaniemi 9.11.2016

Kansallinen rapustrategia 2013-2022

- VISIO 2022

Suomessa on hyvät rapukannat ja vastuullinen ravustuskuulttuuri

* Alueellisesti tavoitteita tukemaan
Lapin rapustrategia

STRATEGIAN TAVOITTEET

- Jokirapukantoja suojellaan, kehitetään ja hyödynnetään kaikilla niillä alueilla, joilla sitä esiintyy
- * EU-komission vieraslaji –strategia (joulukuu 2015): täpläravun istutukset ja viljely on kiellettyä myös Suomessa

Ruotsissa ja Norjassa täplärapukantoja pyritään hävittämään

- * Rapuruton leviämistä estetään **diagnostiikan kehittämisellä** (mm. siirrettävät yksilöt), seurantaa kehittämällä ja tiedotuksella (vrt. RapuKamu –hanke)
- * Rapukantojen suojelun ja hyödyntämisen tulee olla suunnitelmallista ja ekologisesti, taloudellisesti ja

Miksi jokirapu: Saalisarvioita

- 1800-luvun lopussa saalis >15 miljoonaa, tällä hetkellä jokirapuja n. 2 miljoonaa ja täplärapuja 4-5 miljoonaa

Ala-Kemijoki (Isohaara-Valajaskoski) yli 200 000 yksilöä (>10 cm) (2005)

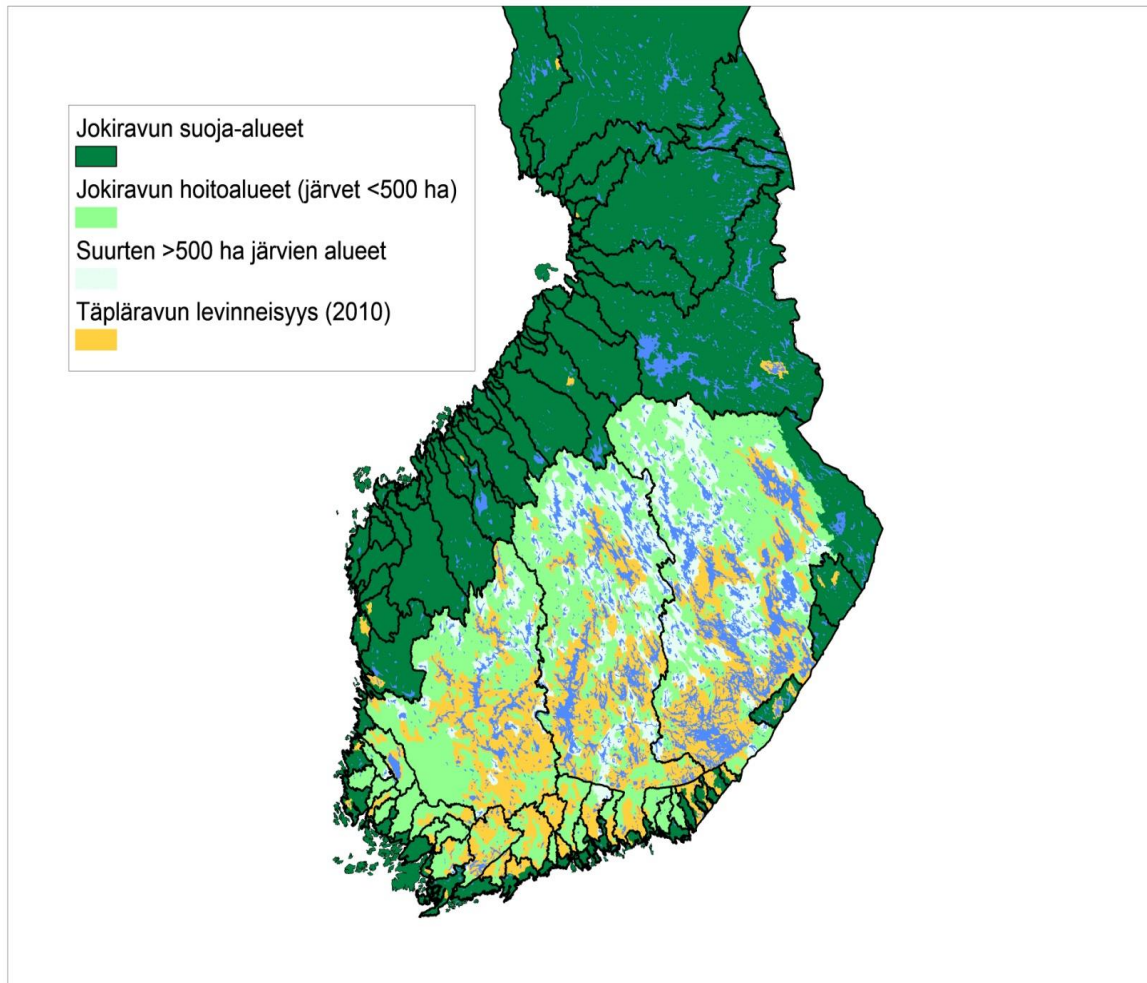
Valajaskoski yli 25 000 yksilöä (>10 cm) (2007) (Perustuu kyselyyn ja myytyihin pyydysyksiköihin; Sierilän kalataloudellisten haittojen arviointi)

* Markkinahinta jokiravulle (>10 cm) 3 euroa/kpl (noin 60 euros per kg) -> Kemijoen vesistöalueen saaliin arvo yli 600 000 euroa (2005)

JOKIRAPU VAI TÄPLÄRAPU

JOKIRAVUN SUOJA-ALUEET

VARO RAPURUTTOA

- Rapurutto (*Aphanomyces astaci*) on Pohjois-Amerikasta Eurooppaan (Suomi 1893) levinnyt leväsieni, joka leviää rapukannoissa itiöiden avulla
- Rapuruttoja kantavat ravut (istutus, sumputus), desinfioimattomat pyydykset
- Useita tyyppejä (As ns. vanha, PsI täpläraputyyppi)
- Ravussa se kasvaa kuoren läpi pehmyisiin osiin. Erittää jokiravun tappavaa hermomyrkkyä
- Tautitapauksista tulee ilmoittaa EVIRAn valvontaosastolle ja alueen ELY-keskukseen

RAPURUTTO

- Ruotsissa on viimeisen 100 vuoden aikana menetetty jopa 97 % jokirapukannoista rapuruton ja täpläravun leviämisen johdosta. Sekä Ruotsissa että Suomessa maiden eteläosien ja osin myös keskiosien jokiravun entiset esiintymisvesistöt on käytännössä menetetty, mikä korostaa maiden pohjoisosien merkitystä jokirapualueina

Täplärapu ja rapurutto

- Myös täplärapu voi sairastua rapuruttoon ja myös kuolla siihen
- Täpläravut ovat lähes aina rapuruton kantajia. Rapuruttotartuntaa ei välttämättä näe täpläravusta (oireettomat rapuruton kantajat)
- KOHTELE TÄPLÄRAPUA AINA NIIN KUIN SE OLISI RAPURUTON KANTAJA (SUMPUTUKSET...)

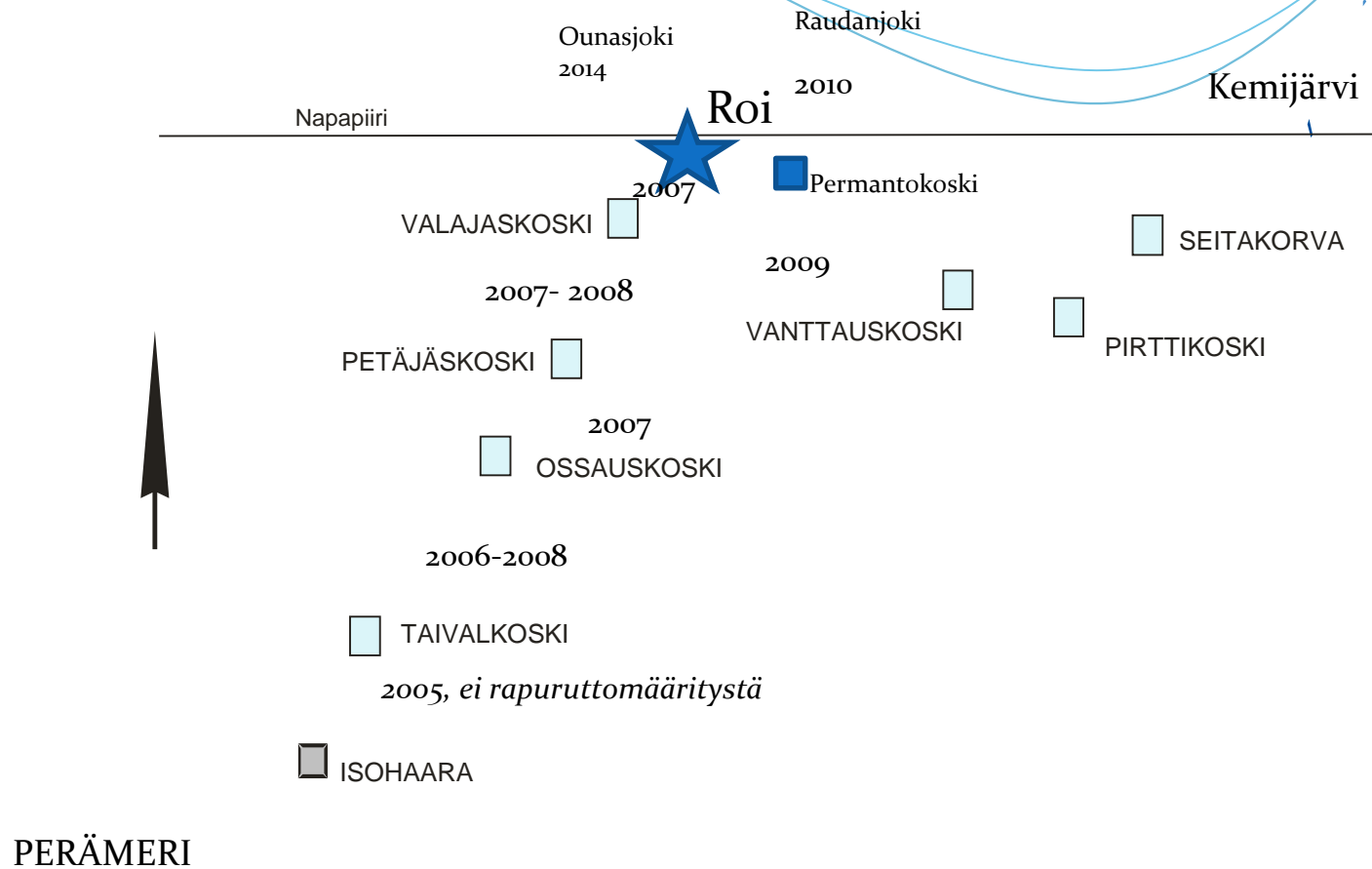
Jokirapu ja rutto

TÄMÄNHETKINEN TILANNE

- Kemi- ja Simojoen, Kuhmon (2011) ja Oulujärven (2013) kannat pääosin tuhoutuneet rru-ton vuoksi. Lentuajärveissä 2013 rru-tto täpläravussa. Rapurutto 2015 Pudasjärvellä (2015-16 ei Lapissa: tiedotus ?)
- Kemijoen rapurutto etenee tällä hetkellä Vanntauskosken patoaltaassa. Ruttoa Ounasjoessa 2014-
- Muutamissa pienemmissä vesistöissä on puhtaita rapukantoja, jotka tulee suojella (Tengeliö !)
- Jokiravun laitosviljelyä kehitetään – kannattavuus ?
- Jollain aikataululla on kokeiltava rapukantojen palauttamista rru-ton tuhoamille alueille

RAPURUTON LEVIÄMINEN KEMIJOELLA 2005-

Aktiviteetti 1

- ESTETÄÄN TÄPLÄRAVUN LAITTOMAT ISTUTUKSET - Rapuruttovaara
- Täpläravun istutus ja viljely on kiellettyä koko maassa (EU:n vieraslajiasetus) – valvonta !
- Vesialueen omistajia, kalastusalueita ja kauppvoja informoidaan täpläravun vaaroista (ei eläviä täplärapuja Lappiin)
- Täplärapu ei ole missään olosuhteissa vaihtoehto jokiravulle Lapin kylmissä vesissä, koska se ei pysty täällä lisääntymään (Rkkl)

Aktiviteetti 2

- ESTETÄÄN RAPURUTON LEVIÄMISTÄ
  - * Jokirapujen siirrot ja istutukset ovat luvanvaraisia
  - * Vesialueen omistajille/ravustajille tietoa rapurutto-tilanteesta ja toimista rapuruttoepäily tilanteessa
  - * Järjestetään ravustusvälineiden desinfiointi- ja tiedotuskamppanjoita
  - * Pidetään puhtaat rapukannat vapaina rapurutosta
  - * Ravustuksen alueellista valvontaa kehitetään yhteistyössä vesialueen omistajien kanssa
  - * Rapuruton etenemistä seurataan näyteravustuksilla

Aktiviteetti 3

- JOKIRAPUJEN (PALAUTUS)ISTUTUKSET
  - ☐ Vesialueen omistaja laatii yksityiskohtaisen rapukannan palautussuunnitelman yhteistyössä eläinlääkintäviranomaisen (asiantuntijan) kanssa
  - ☐ Laaditaan ohjeet rapukannan palautuksen käytännön toteuttamiselle
  - ☐ Varmistettava, ettei ruttoa enää esiinny alueella (sumputukset)
  - ☐ Pyritään ensisijaisesti käyttämään laitosviljeltyjä ruttovapaita rapuistukkaita (saatavuus ?)
  - ☐ RESERVIALUEET ("salaiset" paikat, rajavyöhyke ym.)

MUITA TOIMENPITEITÄ

- Eri toimijoiden yhteistyö (HUOM. Yhteistyö ruotsalaisten kanssa Tornionjoen va. - kv. yht.työ)
- Rapukantojen hoito ja suojelelu – pyynti !
- Diagnostiikan uudet menetelmät – **rahoitus ?!**
- Ravunviljelyn mahdollisuudet – **poikasviljelyn tuet?**
- Ravustuksen valvonnan kehittäminen
- Ravustus ohjelmapalvelutuotteena ml. Syöntikultttuuri (aasialaiset matkailijat !!!)
- Ravun pienimuotoisen jalostuksen edistäminen

LISÄTIETOA RAVUISTA

- www.uef.fi/rapukamu
- Lapin kalatalouskeskuksen nettisivut
- www.evira.fi
- Mahdollisissa tautitapauksissa ota yhteyttä EVIRAan

Kiitos !

Kalatalousasiantuntija Petri Muje

petri.muje@proagria.fi 040-7165 346

